

На основу члана 15. Закона о Управи за индиректно опорезивање ("Службени гласник БиХ", број 89/05) и члана 61. став 2. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02), директор Управе за индиректно опорезивање д о н о с и

У П У Т С Т В О

о примјени правила о поријеклу робе у преференцијалној трговини између Босне и Херцеговине и земаља са којима су закључени билатерални уговори

ГЛАВА I – УВОДНЕ И ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1. (Предмет)

Овим упутством се ближе прописује начин рада и поступања, када је у питању примјена правила о поријеклу робе у преференцијалној трговини између Босне и Херцеговине и земаља са којима су закључени уговори о слободној трговини (у даљем тексту: земље уговорнице), односно примјена одредби припадајућих Протокола о дефиницији појма "производи с поријеклом" и начинима административне сарадње (у даљем тексту: Протокол), којима је регулисана билатерална кумулација, довољни и недовољни поступци обраде и прераде, правило за сетове, начело територијалности, директан превоз, забрана поврата или изузећа од царине, издавање потврде о промету ЕУР.1, одвојено књиговодствено исказивање, овлашћени извозници, увоз дјелимичних пошилики, накнадна провјера доказа о поријеклу, као и низ других питања која су везана за поријекло робе.

Члан 2. (Правни основ)

Област која је предмет овог упутства је регулисана:

- а) одредбама члана 10. до 24. Закона о царинској политици БиХ ("Службени гласник БиХ", број 57/04), у даљем тексту: Закон) и
- б) одредбама уговора о слободној трговини које је БиХ закључила са одређеним земљама, чији саставни дио су Протоколи и Прилози I, II, III, IV и V.

Члан 3. (Дефиниције)

У смислу овог упутства, наведени појмови имају слиједеће значење:

- а) "израда" значи било коју врсту обраде или прераде, укључујући склапање или посебне поступке;
- б) "материјал" значи било који састојак, сировину, компоненту или дио који се користи у изради производа;
- ц) "производ" значи производ који се израђује, чак и ако је намијењен за каснију употребу у неком другом поступку израде;
- д) "роба" значи и материјале и производе;
- е) "цијена фцо творница" значи цијену плаћену за производ произвођачу у Уговорној страни у чијем предузећу је обављена задња обрада или прерада, под условом да та цијена укључује вриједност свих употријебљених материјала, уз одбитак унутрашњих пореза који се враћају или могу бити враћени након извоза добијеног производа;
- ф) "додана вриједност" подразумијева цијену производа фцо творница, умањену за царинску вриједност сваког укљученог материјала без поријекла или, ако царинска вриједност није позната или се не може утврдити, прву цијену која се може утврдити, а која се плаћа за те материјале у тој Уговорној страни.
- г) "пошиљка" значи производе које један извозник истовремено шаље једном примаоцу или производе обухваћене једним превозним документом који покрива њихову допрему од извозника до примаоца или у помањкању таквог документа, производе обухваћене једним рачуном.

ГЛАВА II - ДЕФИНИЦИЈА ПОЈМА "ПРОИЗВОДИ С ПОРИЈЕКЛОМ"

Члан 4.

(Примјена преференцијала)

Робе с поријеклом из БиХ, које се извозе у земље са којима је БиХ закључила уговор о слободној трговини, као и робе с поријеклом из земаља уговорница, које се увозе у БиХ, сходно одредбама уговора и припадајућих протокола, обострано уживају значајне тарифне олакшице.

Члан 5.

(Производи с поријеклом)

Производи с поријеклом из неке од уговорних страна сматрају се:

- производи у цијелости добијени у тој уговорној страни,
- производи добијени у уговорној страни, у чијој производњи су коришћени други производи од оних добијених у цијелости, под условом да су прошли довољну обраду или прераду и
- производи на које се може примијенити правило билатералне кумулације поријекла.

Члан 6.

(Цјеловито добијени производи)

(1) Појам "цјеловито добијени производи" обухвата све природне ресурсе као што су минерални производи извађени у тој земљи, живе животиње окоћене и узгојене у њој, биљни производи у њој убрани, производи добијени ловом и риболовом, прикупљени употребљавани предмети намијењени за рециклирање, отпад и отпадне материје од производних активности у земљи и сл.

(2) Ако је у изради производа коришћен било какав материјал који није у цијелости добијен, ма колико његов удио био мален, тај се производ не може сматрати "цјеловито добијеним".

Члан 7.

(Довољно обрађени или прерађени производи)

(1) У случајевима када производи нису цјеловито добијени, већ су у њиховој производњи коришћени и производи без поријекла, испуњеност услова за стицање статуса производа с поријеклом ће се цијенити у складу са одредбама члана 3. и 5. Протокола и Прилога II Листе обрада или прерада, који су саставни дио уговора о слободној трговини. У том случају треба водити рачуна да радње обављене на материјалима без поријекла морају бити вишег степена од оних које су прописане као недовољне за стицање статуса робе с поријеклом.

(2) Уколико приликом оцјене испуњености услова за стицање статуса производа с поријеклом користимо Листу треба имати у виду да је у првој колони наведен тарифни број робе или поглавље/Глава из Царинске тарифе Босне и Херцеговине (у даљем тексту: ЦТ БиХ), у другој колони је опис робе, а за сваки навод у прве двије колоне дато је правило у колони 3 или 4. У случајевима када наводу из прве колоне претходи ознака "ex", то значи да се правила из колоне 3 или 4 односе само на дио тог тарифног броја или поглавља/Главе описаног у колони 2.

(3) Ако се производ који је стекао статус поријекла испуњавањем услова из Листе, користи у производњи другог производа, услови примјењиви на производ у који је уграђен се не примјењују на њега, а у обзир се не узимају ни материјали без поријекла који су били употријебљени у његовој производњи.

(4) Важно је знати да се правила из колоне 3 и 4 односе само на употребљаване материјале без поријекла. Материјалом без поријекла сматра се и онај претходно увезен, на којег су плаћене царинске дажбине, пуштен у слободан промет, али без доказа о поријеклу. Дакле, не може се поистовјећивати царински статус робе и поријекло робе.

(5) Такође, материјалом без поријекла сматра се и онај купљен на подручју БиХ за који се не може прибавити доказ о поријеклу или изјава произвођача.

Члан 8.

(Билатерална кумулација поријекла)

Билатерална кумулација поријекла се примјењује у случајевима када су материјали с поријеклом из Уговорне стране увознице (нпр. Хрватске) уграђени у готов производ у Уговорној страни извозници (у БиХ). У оваквим случајевима није потребно да материјали прођу довољну обраду или прераду, већ само обраду или прераду која сеже даље од поступака који су прописани као недовољни да би производ добио статус производа с поријеклом. Доказ о поријеклу за увезени материјал мора бити издат од стране царинских органа земље уговорнице, у коју се извози готов производ.

Члан 9.

(Недовољни поступци обраде или прераде)

(1) Потребно је имати у виду да, и када су услови прописани за довољну обраду или прераду задовољени, слиједеће радње су прописане као недовољне за стицање поријекла:

- а) поступци за очување робе у добром стању током превоза и складиштења;
- б) растављање и састављање амбалаже;
- ц) прање, чишћење, уклањање прашине, хрђе, уља, боје или других површинских слојева;
- д) пеглање или пресовање текстила;
- е) једноставни поступци бојења и полирања;
- ф) љуштење, дјелимично или потпуно бијељење, полирање и глазирање житарица и риже;
- г) поступци бојења шећера или обликовања шећерних коцки;
- х) љуштење, уклањање коштица и гуљење воћа, орашчића и поврћа;
- и) брушење, једноставно дробљење или једноставно резање;
- ј) сијање, пребирање, разврставање, усклађивање, градирање, спаривање (укључујући и састављање сетова производа);
- к) једноставно паковање у стакленке, конзерве, ћутуре, врећице, сандуке, кутије, учвршћивање на картоне или плоче и сви остали поступци паковања;
- л) причвршћавање или штампање ознака, наљепница, натписа и других сличних знакова за разликовање на производима и њиховој амбалажи;
- м) једноставно мијешање производа, били они различити или не, када једна или више компоненти те мјешавине не испуњава услове предвиђене у овом одјелку који би им омогућили да се сматрају производима поријеклом из БиХ,
- н) једноставно састављање дијелова производа како би се произвео цјеловит производ, или растављање производа на дијелове;
- о) комбинација два или више поступака наведених у тачкама а) до н);
- п) клање животиња.

(2) Као помоћ у оцјени да ли је роба прошла поступке обраде или прераде који се сматрају недовољних (иако то нигдје није прописано) могу послужити одговори на слиједећа питања:

- је ли за провођење поступка нужна стручна квалификација запослених ?
- захтијева ли поступак обраде посебно прилагођен радни простор ?
- обавља ли се поступак обраде или прераде коришћењем посебних машина и алата ?

(3) Ако је увезени репроматеријал или производ без поријекла подвргнут неком од "недостатних поступака" ни у ком случају не може стећи поријекло земље уговорнице на чијем територију су ти поступци обављени. Када је такав производ на територију земље уговорнице увезен уз доказ о поријеклу из друге земље уговорнице, задржава поријекло какво је имао при увозу.

Члан 10.
(Квалификацијска јединица)

(1) Појам "квалификацијска јединица" означава основну јединицу, тј. основни производ који треба удовољити правилима за стицања преференцијалног поријекла производа. Појмовно је повезан с основном јединицом што је се разврстава у одређен тарифни број ЦТ БиХ, у складу са Основним правилима за разврставање према ЦТ БиХ.

(2) Када је ријеч о више истовјетних производа у пошиљци, које се разврстава у један тарифни број ЦТ БиХ, за сваки појединачни производ треба посебно утврдити јесу ли испуњени услови за стицање преференцијалног поријекла.

(3) Амбалажа која је према општем правилу 5 ЦТ БиХ обухваћена заједно са производом у циљу разврставања, обухваћена је и код одређивања поријекла, што значи да дијели "судбину" производа.

Члан 11.
(Прибор, замјенски дијелови и алати)

За потребе утврђивања поријекла робе; прибор, резервни дијелови и алати послани уз увозни производ, сматрају се саставним дијеловима тог производа под условом да се испоручују с њим, да су укључени у цијену производа и да нису фактурисани одвојено.

Члан 12.
(Правило за сетове)

Сетови ће имати статус производа с поријеклом уколико све компоненте од којих се сет састоји имају поријекло. Када се сет састоји од компонената без поријекла и с поријеклом, а компоненте без поријекла не прелазе 15% цијене сета, сматраће се да су правила за стицање поријекла испуњена.

Члан 13.
(Неутрални елементи)

Приликом утврђивања да ли неки производ има поријекло, није потребно одређивати поријекло оног што се обично користи у његовој изради, а то је енергија и гориво, погон и опрема, машине и алати и роба која не улази у коначни састав производа.

ГЛАВА III – ТЕРИТОРИЈАЛНИ УСЛОВИ

Члан 14.
(Начело територијалности)

(1) Начело територијалности, прописано у неким од уговора о слободној трговини је изузетно важно при контроли услова под којима је роба стекла поријекло, будући да их се мора испуњавати у континуитету; што подразумева од тренутка стицања поријекла до тренутка извоза у земљу уговорницу.

(2) Роба с поријеклом напуштањем подручја на којем је поријекло стечено, при повратку из треће земље губи статус производа с поријеклом, осим када је царинској служби могуће доказати да се ради о истој роби која је извезена и да није била подвргнута било каквом поступку, осим оног који је био потребан да се роба очува у добром стању.

(3) У пракси је важно упозорити извознике на могућност коју дају одредбе Протокола, а то је да се одређени поступци изврше на роби с поријеклом у трећој земљи, али само у систему вањске обраде, уз поштовање елемената додане вриједности која не може прелазити 10% од цијене фцо творница произвођача крајњег производа који је предмет извоза у земљу уговорницу.

Овај изузетак се не може примијенити на производе од текстила који се разврставају у Главу 50-63 ЦТ БиХ.

Члан 15.
(Директни превоз)

(1) Преференцијално правило поријекла подразумијева да се роба мора превозити директно из земље поријекла у земљу која одобрава преференцијалну стопу, без преласка преко подручја било које друге земље. Производи који чине једну пошиљку могу се провозити и кроз друге земље с претоваром или привременим ускладиштењем у тим земљама, под условом да се не стављају у слободан промет и да се на истима не обављају никакве радње осим истовара, поновног утовара или било каквог поступка намијењеног њиховом очувању у добром стању.

(2) Када нема сумње да је роба превезена директно из земље поријекла, не захтијевају се никакви посебни докази о томе, али када се робу превози преко друге земље, царинска служба захтијева подношење доказа о испуњености услова о директном превозу предочењем:

- јединствене исправе о превозу која обухвата пут од земље извознице кроз земљу провоза, или

- увјерења царинских органа земље провоза, или

- у недостатку споменутих, све друге увјерљиве исправе.

(3) Увјерење царинских органа је докуменат којим се доказују чињенице о директној пошиљци робе с поријеклом. Увјерење издаје надлежна царинска испостава која, према одредбама Закона, обавља надзор над предметном робом у провозу и то на захтјев увозника или његовог овлашћеног заступника.

(4) Када се роба смјешта у царинско складиште или слободну зону ради даље отпреме, пријемна царинска испостава која је над том робом преузела надзор, потврђује улазној царинској испостави пријем робе и на захтјев издаје увјерење о директном превозу, уз услов да има све податке о кретању робе у провозу кроз БИХ.

Облик и садржај потврде о директном превозу је прилог овог упутства.

Члан 16.
(Изложбе)

Производи поријеклом из БиХ послани на изложбу у неку земљу, а након тога продани ради увоза у земљу уговорницу, уживају повољности тарифних преференцијала под условом да се царинским органима у земљи увозници поднесе потврда о промету ЕУР.1, наведе назив и адреса изложбе, те други подаци из којих ће се видјети да производи нису коришћени у друге сврхе осим приказивања на изложби и да су све вријеме били под царинским надзором.

ГЛАВА IV – ПОВРАТ ИЛИ ИЗУЗЕЊЕ

Члан 17.
(Забрана поврата или изузећа од царине)

(1) Када протоколи уговора садрже одредбе везано за забрану поврата или изузећа од плаћања царине, то значи да се за материјале без поријекла коришћене у производњи производа с поријеклом, за који се приликом извоза у земљу уговорницу издаје доказ о поријеклу, морају платити царинске дажбине, или уколико су плаћене исте се не могу вратити.

(2) Ове одредбе се примјењују и у односу на амбалажу, прибор, резервне дијелове и алате, те производе у сету, када су такви предмети без поријекла и на снази су у билатералним уговорима БиХ и Турске и БиХ и Македоније.

(3) Међутим, БиХ и Турска без обзира на поменуте одредбе, могу примијенити аранжмане за поврат или изузеће од царина или такси једнаког ефекта, које се примјењују на материјале без поријекла употријебљене у производњи производа с поријеклом, у складу са слиједећим одредбама:

а) стопа од 5% царинске дажбине бит ће задржана у односу на производе који потпадају у Поглавље 25 до 49 и 64 до 97 Хармонизованог система, или таква нижа стопа која је на снази у уговорној Страни;

б) стопа од 10% царинске дажбине бит ће задржана у односу на производе који потпадају у Поглавље 50 до 63 Хармонизованог система, или таква нижа стопа која је на снази у уговорној Страни.

Ова могућност је постојала и сходно одредбама Протокола Уговора о слободној трговини између БиХ и Македоније, до 31.12.2005. године.

Одредбе којима је прописана забрана поврата или изузећа од царине су садржане и у Протоколу Уговора о слободној трговини између БиХ и Албаније, али су ове земље прописале да се одредбе неће примјењивати док не постану пуноправне чланице ЕУ.

ГЛАВА V – ДОКАЗИ О ПОРИЈЕКЛУ

Члан 18. (Врсте доказа о поријеклу)

Производи с поријеклом из уговорне Стране, код увоза у другу уговорну Страну, користе повластице из уговора уз предочење:

- а) потврде о промету робе ЕУР.1 (у Закону и Одлуци о проведеним прописима Закона о царинској политици се за исти образац користи термин: увјерење о кретању ЕУР.1), или
- б) изјаве на рачуну, доставници или било којем комерцијалном документу коју даје извозник.

Члан 19. (Издавање потврде о промету робе ЕУР.1)

- Потврду о промету робе ЕУР.1 издају царински органи само на захтјев извозника или његовог овлашћеног заступника, који је у обавези уз захтјев приложити и документацију којом доказује да производи који се извозе испуњавају услове за издавање те потврде. Ради лакшег утврђивања статуса робе, у прилогу је и водич за утврђивање поријекла робе.

- Царински органи су дужни поднесене захтјеве чувати најмање три године од дана извоза робе.

- Обзиром да се признавањем преференцијалног статуса остварују значајне олакшице код стављања робе у слободан промет, царински органи БиХ и земаља уговорница имају право да затраже од извозника сву документацију коју цијене потребном односно, да изврше све провере које сматрају неопходним. Такође, на царинским органима лежи и одговорност да потврда о промету робе ЕУР. 1 буде правилно попуњена и овјерена.

Члан 20. (Попуњавање потврде о промету робе ЕУР.1)

(1) Захтјев за издавање потврде о промету робе ЕУР.1, декларација извозника која је одштампана на полеђини и уредно попуњена потврда подноси се у поступку извозног царинења заједно са ЛЦИ-ом и осталом потребном документацијом. Рубрике обрасца требају бити попуњене на слиједећи начин:

У рубрику 1. Извозник (Exporter) уноси се назив извозника, пуна адреса и земља (Name, full address, country);

- извозник може бити физичко лице са пребивалиштем или
- правно лице са сједиштем у БиХ.

У рубрику 2. Потврда се користи у преференцијалној размјени између (Certificate used in preferential trade between) уноси се "Босна и Херцеговина" и земља уговорница;

У рубрику 3. Прималац (Consignee), чије попуњавање није обавезно, уноси се назив примаоца робе, његова пуна адреса и земља (Name, full address, country)(Optional);

- препоручује се уписати име примаоца, али није обавезно. У случају извоза на изложбу изван БИХ или у земље које одобравају преференцијалну трговину производа који ће по завршетку изложбе бити продани, треба уписати и мјесто изложбе.

У рубрику 4. Земља, група земаља или територија чији се производи сматрају производима који задовољавају критеријуме о поријеклу (Country, group of countries or territory, in which the products are considered as originating) уноси се "Босна и Херцеговина";

У рубрику 5. Земља, група земаља или територија у коју се упућује роба (Country, group of countries or territory of destination) уноси се "Земља, група земаља или територија";

У рубрику 6. Информација у вези са превозом, чије попуњавање није обавезно (Transport details) (Optional), уноси се начин транспорта робе и пут којим ће роба бити транспортована у земљу увоза;

У рубрику 7. Напомена (Remarks) коју попуњава царинска испостава, уноси се, напомена "Накнадно издато", ако се увјерење издаје накнадно, или напомена "Дупликат", ако се издаје дупликат потврде ЕУР.1, у ком случају се у ту рубрику уносе серијски број, број ЛЦИ-а и датум издавања оригиналне потврде. Такође, у ову рубрику се могу уписати и друге напомене које ће бити од користи надлежним царинским органима, као нпр. "роба се враћа, јер је приликом прегледа утврђено да се ради о оштећењима исте";

У рубрику 8. Редни број, ознаке, бројеви и врста колета, назив производа (Item number; marks and numbers; number and kind of packages ; descriptions of goods) уносе се:

- за "редни број" - редни бројеви робе, ако се за више врста робе тражи издавање потврде,

- за "ознаке, бројеве и врсте колета" - ознака и идентификациони бројеви на колетима (пакетима). Ако је пакет упућен (адресиран) на примаоца; уноси се адреса примаоца, број пакета означен у фактури и опис пакета (кутија, бала, палета, бачва и др.). Ако пакети нису обиљежени, уноси се напомена: "без ознака и бројева";

- за "назив производа" - опис производа на такав начин да испостава која врши царинење може идентификовати производ и утврдити његово поријекло.

Додатна појашњења за поље 8. :

Када потврда обухвата више врста производа, сваку врсту треба уписати у нови ред и ставити бројчану ознаку ставке (1,2,3...). Ставке треба уписивати без прореда.

За пошиљке које се састоје од производа са поријеклом и производа без поријекла, треба описати само производе са поријеклом. Понекад је немогуће на рачуну (фактури) избјећи заједничко исказивање производа са и без поријекла. Тада на рачуну треба назначити (нпр. фуснотом, звјездицом) који су производи без поријекла, а у потврди ЕУР.1 у поље 8. ставити одговарајућу напомену уз опис робе – нпр. "производи означени ознаком * на рачуну су без поријекла и нису обухваћени овом потврдом ЕУР.1".

Кад је на потврди ЕУР..1 постојеће поље за опис робе недовољно за уписивање података важних за препознавање робе, посебно код великих пошиљки, извозник може специфицирати робу на коју се потврда ЕУР.1 односи на приложеним рачунима, а ако треба и на другим комерцијалним документима, под условом:

- да су бројеви на рачуну наведени у пољу 10.

- да су рачуни и, кад је обавезно, други комерцијални документи прије подношења царини приложени уз потврду,

- да су царински органи овјерили рачуне и, када су обавезни, друге комерцијалне документе који се односе на потврду. Непосредно након посљедњег производа, обавезно треба подвући водоравну линију, а неиспуњени простор прецртати косом цртом (књиговодствено кољено).

У рубрику 9. Бруто маса (kg) или друге јединице мјере (литра, m, итд.), (Gross mass (kg) or other measure (litres, m, etc.) уписује се бруто маса робе или бруто количина у другим јединицама мјере које су наведене у фактури;

У рубрику 10. Фактуре (Invoices) чије попуњавање није обавезно, уносе се бројеви и датуми свих фактура за робу за коју се тражи издавање потврде ЕУР. 1;

У рубрику 11. Овјера царинског органа (Цустомс ендорсемент) уноси се број ЛЦИ-а који царинска испостава додјељује, датум и мјесто издавања потврде ЕУР. 1, потпис царинског радника и печат који се користи за овјеру потврде о промету ЕУР.1 (Declaration certified: Export document; Form; No; Customs Office; Issuing country of territory; Date; Signature);

У рубрику 12. Изјава извозника (Declaration by the exporter) уносе се мјесто и датум када је затражено издавање потврде ЕУР 1 и потпис извозника овјерен печатом (I, the undersigned,

declare that the goods described above meet the conditions required for the issue of this certificate; Place and date; Signature).

Страница 2.

У рубрика 13. Захтјев за провјеру (Request for verification) се попуњава у случају подношења захтјева за накнадну провјеру потврде о промету ЕУР 1 и у исту се уписује назив и адреса службе која захтијева провјеру.

У рубрику 14. Резултати провјере (Result of verification) се уносе резултати по обављеној провјери, ту рубрику попуњава и овјерава орган надлежан за надовјеру.

Страница 3 је копија странице број 1.

Страница 4.

(1) У изјави о подацима на основу којих роба задовољава услове за издавање потврде о промету ЕУР. 1, довољно је дати кратку опаску, нпр.

- извозник који је уједно и произвођач може уписати: "Роба је произведена у производним погонима овог предузећа, а разврстава се у тарифни број....."

- извозник који је уједно и произвођач може уписати: "Роба је произведена у производним погонима овог предузећа, а разврстава се у тарифни број....."

- извозник који је робу купио у земљи ради извоза: "Роба је произведена у БИХ, а разврстава се у тарифни број.....".

(2) Дакле, ако извозник набавља робу у унутарњем промету, од произвођача, треба уз потврду о промету ЕУР.1 приложити и изјаву произвођача, чији изглед и садржај је у прилогу.

(3) У пољу о доказним исправама треба уписати важне комерцијалне документе којима извозник располаже, којима се доказује поријекло, као што су: пакинг-листе, товарне листе, отпремнице, изјаве добављача, потврде о промету робе ЕУР. 1, које је стигло при увозу материјала који су коришћени у изради производа који се извозе.

(4) Образац потврде ЕУР. 1 попуњава се на службеним језицима Босне и Херцеговине или на језику земље увознице, у ком случају царинска испостава може тражити превод. Када царинска испостава на основу података из захтјева за издавање потврде ЕУР. 1, изјаве произвођача, података из ЛЦИ-а и исправа поднесених уз ЛЦИ-а, као и прегледом робе, утврди да је роба поријеклом из Босне и Херцеговине, према правилима о поријеклу, издаје потврду. Потврда ЕУР. 1 прати робу након што царински инспектор упише број и датум извозног ЛЦИ-а у рубрику 11 и стави свој потпис и отисак печата царинске испоставе, који је урађен искључиво за те намјене.

(5) Ако царинска испостава, на основу података из изјаве произвођача поднесене уз Захтјев за издавање потврде о промету робе ЕУР. 1, исправа поднесених уз ЛЦИ и прегледом робе, утврди да роба која се извози није стекла статус робе поријеклом из Босне и Херцеговине, одбиће издавање увјерења.

Члан 21.

(Накнадно издавање потврде о промету робе ЕУР.1)

(1) Потврду о промету робе ЕУР.1 на захтјев извозника може се издати након извоза, ако у вријеме извоза није издано због грешки или ненамјерних пропуста, односно није приликом увоза у Заједницу или земљу уговорницу прихваћено из техничких разлога. Извозник подноси попуњене обрасце потврде ЕУР. 1 и у рубрици 7 (Напомене-Remarks) уписује "НАКНАДНО ИЗДАНО", док на полеђини бијелог примјерка обрасца ЕУР. 1 даје изјаву: "За предметну робу претходно није издана потврда о промету ЕУР. 1", наводи податке о мјесту и датуму извоза, броју ЛЦИ-а и условима које у погледу поријекла испуњава производ, прилаже извозну ЛЦИ-а и додатну документацију.

(2) На основу расположивих података надлежна царинска испостава цијени да ли је роба у тренутку прихватања царинске пријаве за извоз испуњавала прописане услове за стицање поријекла и да ли опис робе на потврди несумњиво одговара опису робе утврђеном при извозном царињењу.

(3) Накнадно издани ЕУР. 1 носи датум накнадног издавања.

Члан 22.

(Издавање дупликата потврде о промету робе ЕУР.1)

(1) У случају крађе, губитка или уништења потврде о промету робе ЕУР. 1, извозник може поднијети захтјев за издавање дупликата царинском органу који ју је издао. У том случају попуњава образац ЕУР. 1, уписује у рубрици 7 (Напомене-Ремаркс) " ДУПЛИКАТ", наводи податак о мјесту и времену издавања оригиналне потврде и број ЛЦИ-а, прилаже копију ЛЦИ-а и остале документације којима се доказује испуњеност услова за стицање статуса робе с поријеклом.

(2) Дупликат потврде о промету робе ЕУР. 1 носи датум издавања оригиналне потврде и валидна је од тог датума.

Члан 23.

(Издавање замјенске потврде о промету робе ЕУР.1)

(1) Ако увозна роба није пуштена у слободан промет и налази се под царинским надзором царинских органа БиХ, а увозник је жели отпремити у неко друго мјесто унутар БиХ, царинска испостава под чијим је надзором роба, може издати замјенску потврду о промету ЕУР. 1. У том случају, оригинални доказ о поријеклу се може замијенити са једном или више потврда о промету робе ЕУР.1, ради слања свих или дијела производа.

(2) Ради давања замјенске потврде, увозник или његов овлашћени заступник царинској испостави под чијим је надзором роба треба поднијети писани захтјев којем прилаже попуњену потврду о промету робе ЕУР. 1. У захтјеву треба у рубрици 4 навести земљу поријекла, а у рубрици 7 да се ради о замјенској потврди и уписати серијски број потврде која је допратила робу, као и дати писану изјаву да се ради о истој роби која је увезена или дијелу пошиљке за коју је претходни докуменат издан. Замјенска потврда се не може издати за робу пуштену у слободан промет или у поступак унутрашње обраде.

Члан 24.

(Одвојено књиговодствено исказивање)

(1) Надлежни Одсјек за царине – Група за процедуре може, на писани захтјев заинтересованих, допустити заједничко складиштење, али вођење одвојеног књиговодственог исказивања, за залихе материјала с поријеклом и без поријекла, који су истих врста, особина, тарифних ознака, међусобно замјењиви.

(2) Предузеће којем је одобрено одвојено књиговодствено исказивање може поднијети захтјев за издавање доказа о поријеклу за оне количине производа који се могу сматрати производима с поријеклом.

(3) Корисник овог одобрења мора водити сталну евиденцију о залихама, а надлежна царинска испостава надзирати његову употребу, те ако закључи да се неисправно користи, обавијестити доносиоца одобрења који исто поништава.

Члан 25.

(Изјава на рачуну)

(1) Изјаву на рачуну може дати :

- овлашћени извозник за пошиљке чија вриједност није ограничена, или
- сваки извозник за пошиљку од једног или више пакета који садрже производе с поријеклом, чија укупна вриједност не прелази 6. 000 евра.

(2) Извозници робе с поријеклом из БиХ, ако испуне прописане услове за статус овлашћеног извозника, повољности које тај статус даје могу користити само приликом извоза робе у земље уговорнице.

(3) Када је ријеч о бесплатној пошиљци, царинска вриједност коју утврди надлежна царинска испостава, се узима као основ за вриједносно ограничење. Уколико је утврђена царинска вриједност већа од прописане вриједности, увозника треба упутити да поднесе потврду о промету ЕУР. 1.

(4) Текст изјаве на рачуну је прописан и не смије се мијењати, а извозник га уписује на рачуну, доставници, отпремници или неком другом комерцијалном документу, који даје довољно података за идентификацију робе. Изјаву на рачуну својеручно потписује извозник, а

овлашћени извозник нема ту обавезу, ако се обавезе код царинских органа да прихвата пуну одговорност за сваку дану изјаву.

(5) С обзиром да је изјава на рачуну, као и ЕУР. 1, материјални доказ за примјену повлашћене царинске стопе и кориштење финансијских олакшица, извозник је дужан у сваком тренутку пружити све информације и дати на увид сву документацију на основу које се са сигурношћу може закључити да роба испуњава прописане услове за стицање статуса робе с поријеклом.

(6) Изјаву на рачуну даје извозник када робу извози, или након извоза уз услов да се иста у земљи увозници предочи не касније од двије године након увоза робе на коју се односи.

Члан 26. (Овлашћени извозник)

(1) Статус овлашћеног извозника из БиХ у земље уговорнице може добити сваки извозник који испуни услове које Управа за индиректно опорезивање - Сектор за царине цијени потребним, а то су:

- да је извозник уједно и произвођач робе, (шпедитери не могу бити овлашћени извозници),
- да има честе отпреме робе, (десет и више пута мјесечно)
- да уредно измирује своје царинске и пореске обавезе,
- да познаје важећа правила о поријеклу, односно да има запослену особу више или високе стручне спреме која познаје правила поријекла,
- да прође провјеру знања коју проводи комисија УИО,
- да посједује све документе којима доказује поријекло,
- да књиговодствени записи омогућавају утврђивање поријекла.

- Захтјев за добијање статуса овлашћеног извозника подноси се УИО - Сектору за царине. У истом треба навести који су то извозни производи, темељем чега ти производи стичу поријекло, колики је био извоз у претходној години, те колико су честе испоруке.

Такође, извозник мора дати изјаву:

- а) да ће Изјаву на фактури стављати само за робу која удовољава условима за стицање поријекла,
- б) да ће у сваком тренутку царинским органима дати на увид сву тражену документацију,
- ц) да преузима пуну одговорност у случају нетачних навода о поријеклу или злоупотребе овлашћења,
- д) да преузима пуну одговорност за сваку Изјаву на фактури која га идентификује, као да ју је сам својеручно потписао,
- е) да ће сву документацију на основу које је Изјава на фактури дана, чувати најмање три године од датума давања Изјаве.

- Уз захтјев треба приложити доказе за наводе из захтјева, овјерену копију извода из регистрације предузећа са депонованим потписима особа овлашћених за потписивање и доказ о плаћеној административној такси.

- Када Сектор за царине проведе све предвиђене процедуре и провјери све наводе, одлучиће о захтјеву. Уколико буду испуњени потребни услови, извозник ће добити одобрење о поједностављењу поступка потврђивања поријекла, односно број одобрења који је дужан увијек уписати на за то остављени простор у Изјави на фактури.

- Управа за индиректно опорезивање – Сектор за царине ће водити евиденцију издатих овлашћења и о томе обавијестити контролне органе и остале организационе јединице, те царинске органе земаља према којима је овај статус могуће примијенити.

- Редовне контроле царинских органа код овлашћених извозника морају осигурати да се добијено овлашћење непрестано користи на одобрени начин.

- Царински орган може повући издато одобрење кад год оцијени да нису више испуњени прописани услови или да извозник злоупотребљава дату олакшицу.

Члан 27.

(Период важења доказа о поријеклу)

- У погледу рока важења доказа о поријеклу, одредбе протокола јасно дефинишу да је рок важења четири мјесеца од дана издавања у земљи извоза, те да се доказ о поријеклу у том периоду подноси царинским властима земље увознице.

- У прописима нема даљих одредби у погледу процедуралних услова, што значи да не постоје правне одредбе које условљавају да увозне робе требају бити под одређеним царинским поступком у моменту подношења доказа о поријеклу. Стога, када се робе налазе у поступку царинског складиштења, доказ о поријеклу се може поднијети при уласку робе у царинско складиште (тј. при подношењу пријаве ИМ 7) или у било којем другом моменту за вријеме њеног боравка у складишту, али у року од четири мјесеца од дана издавања у земљи извоза. Када се тако ускладиштена роба пушта у слободан промет након пет, седам и више мјесеци, сматраће се да је прописани рок испоштован.

- Царински орган земље увознице може прихватити доказ о поријеклу поднесен након крајњег датума за предочавање, уколико је ово кашњење проузроковано изузетним околностима (пожар, поплава и сл.).

- У осталим случајевима закашњелог предочавања, доказ о поријеклу се може прихватити када су производи предочени царинским органима земље увоза прије протеча рока од четири мјесеца.

- Царинска испостава која врши царинење у сваком конкретном случају цијенити ће испуњеност осталих прописаних услова за примјену преференцијалног статуса за одређену робу.

Члан 28.

(Увоз дјелимичних пошилки)

- Царински органи земље увознице могу, на захтјев увозника, дозволити да за робу из тарифних бројева 7308 и 9406 ЦТ БиХ, коју увозе сукцесивно, поднесу само један доказ о поријеклу при увозу прве дјелимичне пошилке.

- У том случају царинска испостава код које се обавља поступак, мора пратити испуњеност прописаних услова за примјену преференцијалног третмана.

Члан 29.

(Изузеци од подношења доказа о поријеклу)

- Робе које приватна лица шаљу приватним лицима или су дио личног пртљага путника сматрају се производима с поријеклом за које се не захтијева подношење доказа о поријеклу, под условом да нису комерцијалног карактера и да нема сумње у истинитост изјаве дане о стране лица које носи или прима робу.

- Укупна вриједност робе која се прима у пакетима не смије пријећи 500 евра, а вриједност робе која чини лични пртљаг путника 1200 евра. Када царински органи основано сумњају у исказану вриједност и поријекло робе, те у истинитост изјаве, странку упућују у редован поступак царинења, с тим да у том поступку ради остваривања преференцијала мора поднијети доказ о поријеклу.

Члан 30.

(Попратни документи)

Извозник робе, односно подносилац захтјева за издавање доказа о поријеклу је у обавези приложити документацију из које је очито да су испуњени прописани услови за стицање статуса производа с поријеклом. Та документација се може састојати од: рачуна, књиговодствене евиденције, издатих доказа о поријеклу од стране земље извознице, норматива, откупних блоковима, описа производње, што зависи од врсте робе и условима који морају бити испуњени.

Члан 31.
(Чување доказа о поријеклу)

- Одредбама протокола је прописано да је извозник робе дужан захтјеве за издавање потврде о промету ЕУР.1 или копију дане Изјаве на рачуну, као и попутне документе чувати најмање три године.

- Царински органи земље извознице морају образац захтјева за издавање потврде о промету чувати најмање три године. Такође, царински органи земље увознице морају чувати најмање три године потврде о промету робе ЕУР.1 или Изјаве на рачуну, поднесене у царинском поступку.

ГЛАВА V – ПРОВЈЕРА ДОКАЗА О ПОРИЈЕКЛУ

Члан 32.
(Накнадна провјера доказа о поријеклу)

- Накнадне провјере изданих доказа о поријеклу, од царинских органа земље увоза, се захтијевају ако постоје основане сумње у аутентичност изданих докумената или у испуњеност прописаних услова за стицање статуса робе с поријеклом. Такође, накнадне провјере могу бити затражене и на основу случајног одабира. Уз захтјев за накнадну провјеру од користи је и сва расположива документација која упућује на сумњу, уз навођење конкретних разлога за провјеру.

Појам основане сумње подразумијева да:

- доказ о поријеклу није потписао извозник (осим Изјаве на фактури коју је дао овлашћени извозник),

- потврда о промету робе ЕУР.1 није потписана или датирана од стране тијела које је за то овлашћено,

- увезена роба и она наведена на ЕУР.1 различита по врсти или количини,

- вршене исправке на ЕУР.1

- печат у рубрици 11 потврде ЕУР. 1 не одговара достављеном,

- ознака на роби или амбалажи или други пратећи документи односе се на другу робу,

- нису усаглашени подаци са другом пратећом документацијом и сл.

- Уколико царински орган одлучи доказ о поријеклу послати на провјеру и на тај начин одложи примјену тарифних преференцијала, увознику може понудити пуштање робе у слободан промет уз полагање адекватног обезбјеђења – оптерећења гаранције за износ царине и царинских дажбина, до добијања резултата провјере.

- Царински органи обављају накнадну провјеру и то поновним прегледом документације коју им је у поступку извозног царинења приложио извозник или његов овлашћени заступник. Поред тога, додатне податке и информације је неопходно прибавити код произвођача/извозника и то увидом у пословне књиге, упознавањем са процесом производње, коришћеним репроматеријалом, нормативом производње и свим што може бити од утицаја за оцјену статуса робе, сходно правилима о поријеклу.

- Накнадну провјеру обавља царинска испостава у којој је предметна роба извозно оцарињена.

- Службеници који су обавили накнадну провјеру дужни су сачинити записник који садржи све податке који су утицали на дефинисање статуса робе, потписати га и уз исти приложити копију документације овјерене од стране надлежне царинске испоставе. Записник обавезно потписује и шеф царинске испоставе, а ако је провјера рађена код извозника и одговорно лице у предузећу.

- Уколико се као доказ о испуњености услова за стицање статуса робе с поријеклом користе откупни блокови или се ради о стицању поријекла за робу добијену у процедури унутрашње обраде, потребно је сачинити спецификације из којих ће се видјети врста робе, број откупног блока или доказа о поријеклу увезеног репроматеријала, датум, количина, норматив... Спецификација такође мора бити потписана и овјерена као записник и приложена уз исти.

Члан 33.

(Достављање резултата накнадне провјере)

- Уколико царинска испостава основано сумња да су испуњени услови за примјену преференцијалног третмана на одређену робу, доказ о поријеклу шаље у поступак накнадне провјере, а до добијања резултата може робу пустити у слободан промет, уз обезбјеђење евентуалног царинског дуга.

- Треба имати у виду да, уколико се примјењују одредбе о кумулацији поријекла уз одговор се мора доставити и копија потврде о промету робе ЕУР.1, или Изјаве на рачуну, на темељу којих је доказ о поријеклу издан.

- Резултати извршених провјера требају се доставити царинским органима земље која је провјеру тражила у року од десет мјесеци, у противном се наплаћују царинске дажбине, осим ако царински орган оцијени да су у питању посебне околности.

Члан 34.

(Одбијање прихватања потврде о промету ЕУР.1 из формалних разлога)

- Када се ради о формалним разлозима, односно не прихваћању доказа о поријеклу због техничких грешки, увознику оригиналан доказ треба вратити уз напомену "документ није прихваћен" и навођење разлога не прихваћања, како би му се омогућило да накнадно достави исправан доказ.

- Технички разлози за одбијање поднесеног доказа о поријеклу су:

- увјерење о кретању робе ЕУР.1 другачијег је облика од прописаног (нпр. на подлози нема "gilloche" узорак, разликује се по величини и боји, нема серијски број, није штампан на једном од службених језика);

- једна од обавезних рубрика није попуњена (нпр. рубрика 4);

- увјерење о кретању ЕУР.1 није потписано (нпр. рубрика 11);

- увјерење издао орган који није овлашћен;

- увјерење није оригинално, већ копија истог;

- користи се нов печат, а није стигло претходно обавјештење.

- У том случају царински орган задржава копију одбијеног документа ради накнадне провјере или сумње на превару, а декларанту омогућава подношење непотпуне декларације и одређује рок од најдуже четири мјесеца за достављање исправног доказа о поријеклу, уз обезбјеђење евентуалног царинског дуга.

Члан 35.

(Одбијање примјене повлашћеног третмана)

- Царински орган ће одбити примјену повлашћеног третмана на увезену робу када:

- се доказ о поријеклу односи на робу која није предвиђена за повлашћено поступање;

- рубрика 8 није попуњена или се не односи на робу пријављену царинским органима;

- доказ о поријеклу изда земља која није земља Уговорница;

- једна о обавезних рубрика на увјерењу носи трагове неовјерене исправке или брисања;

- је увјерењу истекао рок важења;

- је доказ о поријеклу накнадно издат за робу која је предмет царинског прекршајног или кривичног поступка

- Царински орган у наведеним случајевима на доказ о поријеклу ставља ознаку "непримјењиво" и исти задржава у својој документацији. Царински орган земље извоза треба бити обавијештен о овом случају.

Члан 36.

(Рјешавање насталих спорова)

Уколико дође до неспоразума, уговорне стране га настоје отклонити међусобним разговорима и договорно, путем Заједничког одбора, а настали спор између увозника и царинских власти уговорне стране увознице подлијеже законодавству уговорне стране.

ГЛАВА VI - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 37. (Саставни дио)

Саставни дио овог упутства чине Водич за утврђивање стицања статуса "производа с поријеклом", Изјава добављача/произвођача о производима са статусом преференцијалног поријекла, Записник о накнадној провјери доказа о поријеклу и Потврда о директном превозу.

Члан 38. (Престанак важења ранијих прописа)

Даном ступања на снагу овог упутства престају важити сва акта бивших царинских управа ентитета, којима су била регулисана питања која су предмет овог упутства.

Члан 39. (Ступање на снагу)

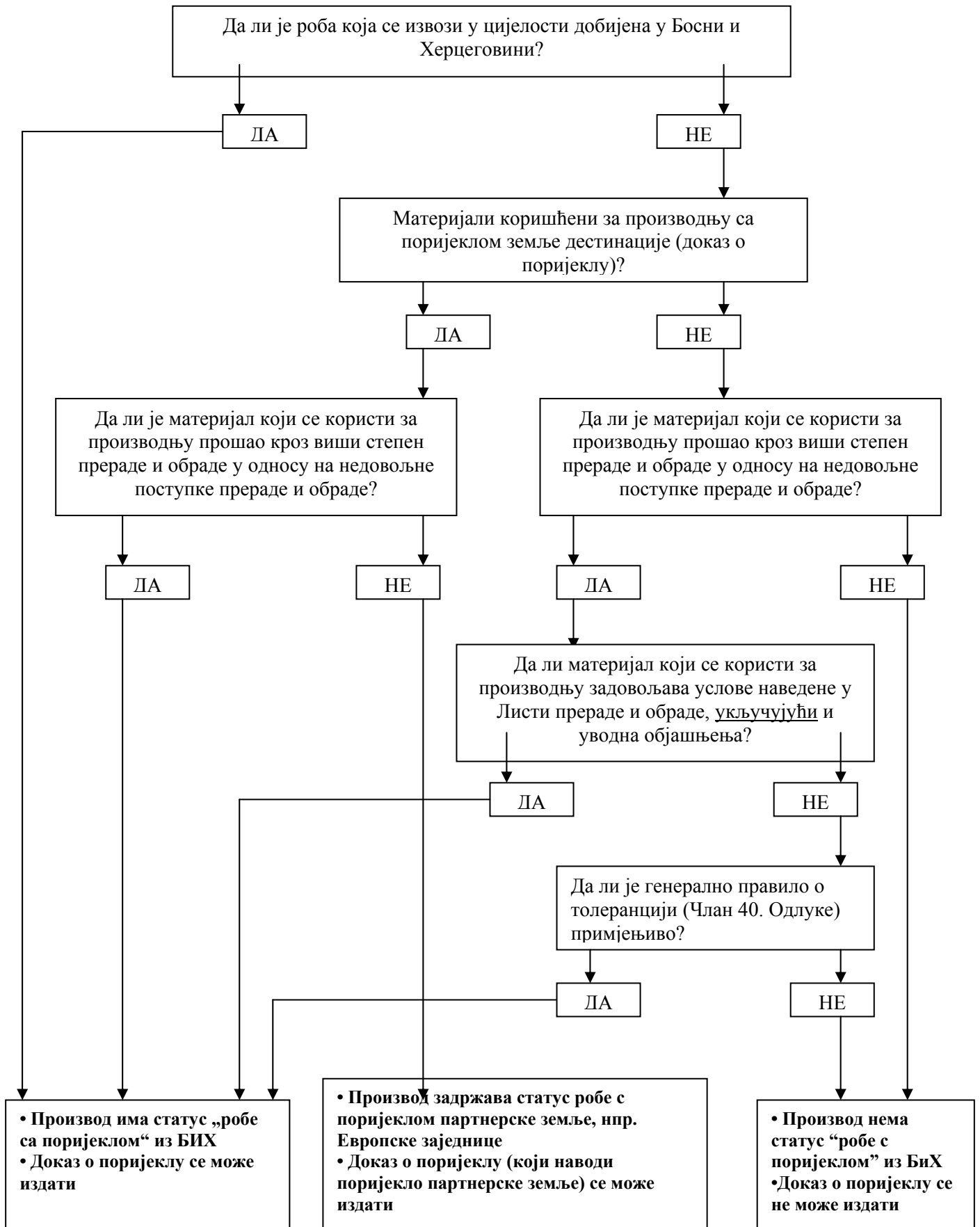
Ово упутство ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а биће објављено и на WEB страници Управе.

Број: 02-412/07
Датум, 05.02.2007. године

ДИРЕКТОР
КЕМАЛ ЧАУШЕВИЋ

ВОДИЧ ЗА УТВРЂИВАЊЕ СТАТУСА „ПРОИЗВОДА С ПОРИЈЕКЛОМ“

Врста производа _____ Тарифни број _____

ПОТВРДА О ДИРЕКТНОМ ПРЕВОЗУ
CERTIFICATE ON DIRECT TRANSPORT

У складу са одредбама члана 45. Одлуке о проведеним прописима Закона о царинској политици Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 63а/04 и 60/06), потврђује се да је ниже наведена роба испунила услове директног превоза.

In accordance of Article 45. of the Decree on the implementation of the Customs law BiH ("Official Gazette BiH", No 63a/04 and 60/06), it is hereby certificated that the goods refered to follow:

Врста и опис робе _____
(Kind and description of goods)

Број колета и
тежина _____
(Number of collet, weight)

Пријављена царинској испостави _____ Регионални центар _____
(Declared at the entry point to the Customs office) (Regional centre)

У превозном средству, рег. ознака: _____
(In the means of transport reg. No.)

Истоварена дана: _____
(Unloaded dated)

Утоварена дана: _____
(Loaded dated)

Власништво предузећа _____ из _____
(Ownership of the firm) (from)

Била под царинским надзором од _____ до _____
(Being under the customs supervision from) (to)

када је иступила из _____ преко Граничног прелаза _____
(when it left the) (across Border crossing)

Потврда се издаје на захтјев _____
(The Certificate is issued at the request of)

Административна такса из тарифног броја _____ је наплаћена.
The administrative tax from Position code) (are charged).

Шеф Царинске испоставе
(Chief of the Customs office)

У складу са одредбама члана 57. и 58. Одлуке о проведеним прописима Закона о царинској политици Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 63а/04, 60/06), а на захтјев Министарства спољне трговине и економских односа БиХ/Средишњег уреда УИО, број _____ од _____ године, извршена је накнадна провјера доказа о поријеклу (ЕУР.1/Изјава на фактури) број: _____ од _____ године и сачињен

ЗАПИСНИК О НАКНАДНОЈ ПРОВЈЕРИ ДОКАЗА О ПОРИЈЕКЛУ

- 1 Основни подаци
 - 1.1 Извозник
 - а) име, назив предузећа _____
 - б) адреса, сједиште _____
 - 1.2 Извезена роба
 - а) трговачки назив робе _____
 - б) тарифни број робе _____
 - ц) вриједност робе _____
 - д) количина робе _____
 - 1.3 Докази о поријеклу
 - а) серијски број увјерења о кретању ЕУР.1 _____
 - б) царинска испостава која је издала и овјерила увјерење _____
 - ц) датум овјере _____
 - д) изјава на рачуну број _____
 - е) изјава на рачуну потписана од _____
 - ф) роба извозно царињена у ЦИ _____
 - 1.4 Подносилац захтјева за накнадну провјеру
 - а) земља Уговорница _____
 - б) земаља ЕЗ _____
- 2 Детаљнији подаци
 - 2.1 документација приложена током поступка накнадне провјере извозника (рачуни, докази о поријеклу, Изјаве произвођача, нормативи...) _____

 - 2.2 Извезена роба
 - а) произведена у властитој творници _____
 - б) купљена _____
 - ц) увезена _____
 - д) набављена на домаћем тржишту _____
 - 2.3 Коришћени материјал/роба
 - а) трговачки назив робе _____
 - б) тарифни број робе _____
 - ц) вриједност робе _____
 - д) количина робе _____
 - 2.4 Статус поријекла коришћене робе
 - а) са поријеклом _____
 - б) без поријекла _____

3. Попратна документација
а) доказ о поријеклу _____
б) изјава добављача _____
ц) куповне фактуре _____
- 3.1 Обављен поступак прераде или обраде _____
- 3.2 Прописани услови за додјељивање статуса роби са статусом поријекла уколико је обрађивана или прерађивана _____
- 3.3 Додатна документација
- опис производње и документација из рачуноводства (уколико је примјењиво)*
4. Статус извезене робе
а) роба има статус робе поријеклом из Босне и Херцеговине (навођење примјењених одредби о поријеклу) _____
б) роба нема статус робе поријеклом из Босне и Херцеговине (навођење разлога због којих је доказ о поријеклу издан за извезену робу, а иста не испуњава услове за статус робе с поријеклом)

Потпис царинских службеника и шефа ЦИ**

Потпис извозника (уколико је примјењиво) ***

Напомене:

*)

Поред записника, Средишњем уреду треба доставити и овјерене копије документације на основу којих је утврђено да роба која је била предмет провјере испуњава, односно не испуњава прописане услове за стицање статуса робе са поријеклом.

**)

У случајевима да се накнадна провјера испуњености услова за стицање статуса робе са поријеклом може извршити у надлежној царинској испостави само на основу расположиве документације у поступку извозног царинења, записник сачињавају и потписују службеници који су обавили провјеру и шеф ЦИ.

***)

Уколико се накнадна провјера испуњености услова за издавање доказа о поријеклу обавља у предузећу, записник одмах сачињавају царински службеници, како би исти потписало и одговорно лице у предузећу.

Уколико су као доказ коришћени откупни блокови или поријекло стечено у поступку процедуре унутрашње обраде, потребно је сачинити спецификацију која садржи врсту робе, број откупног блока или доказа о поријеклу коришћеног материјала, датум, количину, норматив...

Спецификација мора бити потписана и овјерена као записник и приложена уз исти.

**ИЗЈАВА ДОБАВЉАЧА/ПРОИЗВОЂАЧА
о производима са статусом преференцијалног поријекла**

Изјава произвођача, чији је текст наведен доле, мора бити састављена у складу са фуснотама. Међутим, примједбе у фуснотама не морају се приказати.

ИЗЈАВА

Ја, доле потписани, изјављујем да је роба наведена у овом документу⁽¹⁾
поријеклом из⁽²⁾ и да задовољава правила о поријеклу која управљају
преференцијалном трговином са.....⁽³⁾.

Обавезујем се да ћу царинским органима, на њихов захтјев, обезбиједити сву потребну документацију.

.....⁽⁴⁾
.....⁽⁵⁾
.....⁽⁶⁾

⁽¹⁾ Уколико је у питању само одређена врста робе наведене у документу, таква роба мора бити јасно назначена и обиљежена, те ова напомена унесена у изјаву мора гласити: “.....наведена у овом документу и означена.....поријеклом је из.....”

⁽²⁾ БиХ или земља партнерица

⁽³⁾ Наведите земљу партнерицу или земље које су у питању

⁽⁴⁾ Мјесто и датум

⁽⁵⁾ Име и позиција у компанији

⁽⁶⁾ Потпис